

Vokiečių aviacija triuškinančiai puola sovietų užnugarį

Nutrauktos kelios labai svarbios susisiekimo linijos

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IX. 2. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Karo veiksmai Rytų fronte vyksta planingai.

Vaisingi oro pajėgų puolimai buvo nukreipti į geležinkelio linijas Charkovo srityje ir į pietų vakarus nuo Maskvos.

Smingamieji kovos lėktuvai Dniepre nuskandino vieną sovietų kanonierę, o tris kitas padegė.

Kovoje su Didžiąja Britanija oro pajėgos paskutinį naktį bombardavo Newcastle prie Tynės aprūpinimo uostą. Bombos sukėlė didelius gaisrus ir smarkius sprogimus.

Kiti kovos lėktuvai sėkmingai puolė šalies vidurinę dalį.

Nedidelis skaičius britų lėktuvų naktį rugsėjo 2 d. buvo įskridę į šiaurės vakarų ir vakarų Vokietiją.

Zenitinė artilerija numušė vieną prieš bombonešį.

BERLIN. IX. 2. Kaip iš karinių sluoksnių patiriama, rugsėjo 1 d. vokiečių lėktuvai visuose Rytų fronto ruožuose planingai ir su dideliu pasisekimu puolė sovietų susisiekimo kelių tinklus, juos nutraukdami arba šiaip susisiekimą sukludydami.

Trys labai svarbios bolševikų kariuomenės privežimui geležinkelio linijos viduriniame Rytų fronto ruože buvo nutrauktos daugelyje vietų.

Lozovos ir Gorodiščos stotys pakartotinai buvo apmėtytos bombomis. Į traukinius, kurie stovėjo ant bėgių, taip pat buvo sėkmingai pataikyta ir padaryta didelių nuostolių. Vienas sovietų traukinys su šovininiais išlėkė į orą. Ir šiaurės ruože labai sukludytas bolševikų kariuomenės aprūpinimas, nes ir čia yra suardyti svarbesnieji susisiekimo punktai ir geležinkelio linijos.

BERLIN. IX. 2. DNB patiria, kad vakar vokiečių lėktuvai, skridami viena kitą sekančiomis bangomis, bombardavo į šiaurės vakarus nuo Ilmeno ežero srityje susitelkusią bolševikų kariuomenę. Sovietai neteko daugelio užmuštų ir sužeistų, o taip pat ir didelio karo medžiagos kiekio. Trys zenitinių patrankų punktai buvo nutildinti. 18 transporto traukinių, kuriems buvo padaryta didelių nuostolių, negalėjo tęsti savo kelionės.

Rooseveltas mėgina įkinkyti darbininkus į karą

BERLIN. IX. 2. Rooseveltas kalba Hyde Parke, kaip manoma įtakinguose vokiečių sluoksniuose, jokių naujų užsienio politikos samprotavimų neiškėlė, tačiau parodė naują vidaus politikos perspektyvą, kuri, kaip manoma, yra verta dėmesio. Jungtinių Valstijų prezidentas, kaip pastebima Wilhelmstrasseje dėl jo pareiškimo, visai aiškiai mėgina suversti darbininkijai jo pradėtą politikos našta. Atrodo, pažymima čia toliau, jog jis gerai supranta, kad kylančio pavojus tapti bolševizmo bendrakeleiviais. Šiuose Berlyno sluoksniuose manoma, jog čia galima rasti artimiausią panašumą su Kerenskio politika: iš vienos pusės mėginti remti bolševizmą ir tuo būdu padėti jam vykdyti kai kuriuos imperialistinius planus. Iš antros pusės esąs pavojus, kad bolševizmas tinkamu momentu nueis savais keliais. Šis netikru-

BERLIN. IX. 2. Vakar vokiečių smingamieji lėktuvai apmėtė bombomis Dniepro upėje esančius laivus ir paskandino vieną monitorą ir šešias valtis. Keturi kiti monitorai bombų buvo padegti ir srovės buvo nunešti žemyn. Reikia manyti, kad ir šie laivai bus dingę.

BERLIN. IX. 2. Kovose dėl Odosos rumunų kariuomenės dali-

niai užėmė sustiprintoje miesto dalyje esantį svarbiausį vandentiekio rezervuarą.

Šiame rezervuare buvo įsistiprinę sovietų pėstininkai. Nutraukus geriamojo vandens tiekimą, Odosoje uždaryti sovietų kariuomenės dalinių padėtis žymiai pablogės. Šie kariuomenės daliniai jau kurį laiką negauna naujų maisto atsargų.

Didelė kova į šiaurę nuo Lugos

Vokiečių kariai, nugalėję labai didelius vietovės ir oro sunkumus, sumušė stiprius prieš kariuomenės junginius

BERLIN. IX. 2. Kaip DNB iš karinių sluoksnių patyrė, vokiečių kariuomenė rugsėjo 1 d. į šiaurę nuo Lugos suėjo į kovą su stipriausiais sovietų kariuomenės junginiais. Vokiečių kareiviams per šias kovas teko nugalėti labai didelius vietovės ir oro sunkumus. Keliai ir vieškeliai dėl kelias dienas prieš tai buvusio smarkaus lietaus buvo paburę ir sunkiai išvažiuojami. Pelkėtoje mišku apaugusioje ir pievų nutiestoje vietovėje kariuomenė buvo nepaprastai sunku judėti. Sunkieji pėstininkų ginklai negalėjo būti perkelti ir priekį tik specialiu nešikų vory su užsispyrusiu atkaklumu vokiečių kareiviai nugalėjo visus šiuos sunkumus ir tęsė kovas sėkmingai. Galutiniai šių naikinamųjų mūšių rezultatai, ypač patalioje kovų srityje paimto sovietų karo medžiagos grobio dydis, tuo tarpu dar negali būti nustatytas. Dėl pelkėtos vietovės labai sunkiai vyksta pagrobtos karo medžiagos surinkimas ir suskaitymas. Iš gausių pelkėse kyšančių pasilikusių sovietų vežimų ir įvairių sunkiųjų ginklų, jų tarpe vienoje vietovėje likusių 70 patrankų, matyti, kad bolševikai per šias kovas turėjo milžiniškų ginklų ir karo medžiagos nuostolių. Į pietus nuo Ilmeno ežero bolševikai puolant čia vokiečių kariuomenę nepaprastai atkakliai priešinosi. Per kruviną kovą iš arti, vis dėlto, višose vietose bolševikų pasipriešinimas buvo palaužtas, padarant jiems didelių nuostolių, o vokiečių kariuomenė nužygiavo toliau. Rytų fronto pietinėje dalyje vokiečių kariuomenė rugsėjo 1 d. vėl pa-

ėmė 1.200 belaisvių. Čia buvo sunaikinti 9 sovietų tankai. Vokiečių lėktuvų junginiais puolant sovietų pozicijas, buvo numušti 8 sovietų lėktuvai. Toje pat karo srityje vokiečių zenitinė artilerija numušė 6 sovietų lėktuvus. Bolševikai per kovas žemėje šioje srityje neteko daug karių užmušais ir sužeistais.

Nesėmingos bolševikų kontratakos

BERLIN. IX. 2. Kovos šiaurinėje Rytų fronto srityje, nepaisant atkaklaus ir kieto bolševikų pasipriešinimo, taip pat ir rugsėjo 1 d. vyko vokiečių kariuomenės sėkmingai. Vokiečių pėstininkų daliniai rugsėjo 1 d. smarkiu puolimu užėmė svarbias sovietų pozicijas vienoje aukštumoje ir atmu-

šė smarkius bolševikų priešpuolius. Tankams remiant, bolševikai kelis kartus mėgino aukštumą atsiimti. Visi sovietų puolimai buvo vokiečių pėstininkų atmušti ir bolševikams padaryti dideli nuostoliai. Be nesuskaitomos daugybės užmuštųjų ir sužeistųjų, sovietai neteko penkių tankų. Srityje į pietus nuo Kijevo rugsėjo 1 d. bolševikai, po stipraus artilerijos paruošimo ir tankų remiam, puolė vienos vokiečių divizionų pozicijas. Visi sovietų mėginimai pulti atsimušė į vokiečių pėstininkų gynybą. Vokiečių pėstininkai iš savo pusės tuoj ėmė priešpuolių ir įsiveržė giliai į besitraukiančias sovietų linijas. Atkaklioje kovose bolševikai buvo atmušti, ir vokiečių rankas pateko daug belaisvių.

Kaip čekistai ir žydai kankindavo estų kalinius

BERLIN. Talino GPU kalėjimo rūsiuose vokiečių kareiviai šalia laivų ir dėl kankinimų jau nustojusių proto vyrų ir moterų rado estų studentą Bruno Rugalį. Rugalinis buvo visiškai išsekęs ir pergabentas į ligoninę padarė jaudinančių pareiškimų: „Jis netikėtai buvęs čekistų suimtas ties estų laisvės paminklu. Tardomas, jis turėjęs pareikšti, jog jis priklauso vienai priešbolševistinei moksleivių grupei. Kadangi jis atsiskleidė tokį pareiškimą pasirašyti, čekistai jį tiek sumušė guminėmis lazdomis, jog jis nustojo sąmonės. Po to jį įkišo į vonią ir pirmiau

laikė beveik verdančiame vandenyje, o paskui jį užpylė šaltu kaip ledas vandeniu. Po šios procedūros jo sąnariai sustingo. Tuomet jį uždarė į vingiuotą celę, kuri buvo apviesta nepakenciamai akinančia šviesa. Sloje celėje jis negalėjęs nei stovėti, nei gulėti. Sekantį rytą jį nepaprastai sadistišku būdu kankino trys ginkluotos moterys žydės. Jos sukinėjusios jam sąnarius, suspaudė akis ir apspangino jas ultravioletiniais spinduliais taip smarkiai, kad jis kelias dienas nieko negalėjo matyti. Nuo šito kankinimo ir dabar jo regėjimas yra labai silpnas. Šių

torturų metu, beveik kartojamų kasdien, jis buvo klausiamas, ar pagaliau nepripažinąs. Kadangi jis visuomet atsakydavo jog neturįs nieko pripažinti, tai tos žydės vėl iš naujo pradėdavo jį lupinti. Nedaug jau truko, kad jis būtų išėjęs iš proto ir būtų baigęs savo gyvenimą.

Iranas įteikęs atsakymą sovietams ir anglams

IRANO ŠACHAS NEIŠVYKĘS IŠ TEHERANO

TEHERANAS. Anglijos ir Sovietų Sąjungos paliaubų sąlygos dar nepaskelbtos. Pirmadienio rytą į Teheraną atvyko apie 10 uniformuotų britų karo korespondentų, kurių keli yra Jungtinių Valstijų piliečiai ir atstovauja Amerikos laikraščius. Vakarinis laikraštis „Ettelaat“ paskelbė vyriausybės pareiškimą, kuriame prekybininkai, kurie dar ligšiol nebuvo atidarę savo krautvių, raginami vėl pradėti normalią savo prekybinę veiklą. Pirmadienio rytą oficialiu pareiškimu buvo pakartotas sekmadienį rytą paskelbtas pa-neigimas, pasak kurio Irano šachas nėra išvykęs iš Teherano.

ROMA. IX. 2. Stefano pranešimu iš Teherano, Irano vyriausybė įteikė Anglijos ir Sovietų Sąjungos atstovams savo atsakymą ir pasiūlymą nutraukti kovas. Atsakymo turinio smulkmenos būsi-ancios netrukus paskelbtos.

AMSTERDAMAS. IX. 2. Britų telegramų agentūros žiniomis, sovietų kariuomenė Irane gavo įsakymą toliau neįgytioti.

Japonija dar negavusi atsakymų iš Maskvos ir iš Vašingtono

Nanjosios Rytų Azijos lygos memorandumas Konoei

TOKIO. IX. 2. Vyriausybės informacijų skyriaus nuomonės reikšėjas antradienį įvykusiame spaudos konferencijoje į klausimą, ar yra jau gautas atsakymas į japonų žygius Maskvoje ir Vašingtone dėl transporto per Vladivostoką, pasakė, jog oficialaus atsakymo dar nėra gauta. Kaip Maskvoje, taip ir Vašingtone buvo pareikšta nuomonė, kuri Japoniją nepatenkina ir dėl to iš japonų pusės yra tenai paprašyta paaiškinimų ir kai kuriuos klausimus. Jis galės konsta-

tuoti, kad tarp Maskvos pareiktos nuomonės tuo klausimu ir tos, kuri buvo pareikšta Vašingtone, yra tam tikrų skirtumų.

TOKIO. Naujosios Rytų Azijos lyga, vadovaujama generolo Hajašio, ministrui pirmininkui Konoei įteikė nusterimą, kuriame atmetamos visos Jungtinių Valstybių prieš Japoniją arba ašies valstybes nukreiptos akcijos. Ypač lyga puola Jungtinių Valstybių ketinimą sustoti karo medžiagos ašies priešams. Toliau lyga pateikia šiuos reikalavimus: 1) trišalio pakto politikos laikymasis; 2) įvedimas naujosios tvarkos Azijoje; 3) Japonija pasi- lieka teise ginti jai priklausančias jūrų sritis; 4) būtinas reikalas su- laužyti antijaponišką apsidūmo frontą.

Nauji paskyrimai Japonijos laivyno

TOKIO. Viceadmirolas Cukahara, kuris iki šiol buvo laivyno bazės Chinkajyje, prie Fusano, pietinėje Korėjoje, viršininkas, priskiriamas prie admiralo Eto štabo. Viceadmirolas Sakamoto, iki šiol buvęs torpedų mokyklos direktorius, paskiriamas Chinkajo stoties viršininku. Viceadmirolas Onouje, buvęs laivyno ministerijos aviacijos direktorius, paskirtas į laivyną.

„Tokio Asahi Šimbun“ skiria didelę reikšmę netikėtiems pasikeitimams japonų laivyne. Pasak laikraščio, tais pasikeitimais siekiama žymiai sustiprinti laivyno vadovybę. Šie nauji pakeitimai admiralo Eto vadovybėje, kurie buvo padaryti per labai trumpą laiką, aiškiai parodė tvirtą laivyno nusistatymą būti pasirėngusiam įemptos padėties Ramiajame vandenyne akivaizdoje.

Ką reiškia paskutinioji Roosevelto kalba?

Prieš ją griežtai pasisako izoliacinės politikos šalininkų vadovai

NEW YORKAS. IX. 2. Tuo tarpu, kai Roosevelto kalba per darbo dienos šventę visa eilė kongreso narių sveikina, taip praneša Amerikos laikraščiai, izoliacinės politikos šalininkų vadovai griežtai prieš ją pasisako. „New York Times“ žiniomis, senatorius Wheeleris smarkiai puolė Roosevelto kalbą, kalbėdamas St. Charles (Illinois valstybėje) darbininkams. Jis nurodė, jog darbininkams bus sunku apginti savo sunkiai iškovotas teises, jei Jungtinės Valstybės įstos į karą. Darbininkai savo profesinėse sąjungose turį atstovų, norinčių pastūmėti kraštą į karą.

Argi Jungtinių Valstybių darbininkai turi mirti, kad apgintų milijonų darbininkų Hongkongo, Malajų valstybėse ir Indijoje išnaudojamą iš svetimų šalių pusės?

— paklausė kalbėtojas. Toliau Wheeleris pailėto Roosevelto pastabą, nukreiptą prieš tuos, kas simpatizuoja nacionalsocializmui. Wheeleris reikalavo, kad, pagaliau, būtų nutraukti neaiškūs įtarinėjimai. Jis primygtinai pabrėžė, kad Jungtinės Valstybės neturi nieku pasitikėti, bet ir neturi pagrindo bijoti įsiveržimo. Tačiau tauta turinti bijoti savo pačios vadų nuotykių jėgos politikos srityje Europoje ir Azijoje.

New Yorko American-First komisijos pirmininkas John Flynnas pareiškė, kad Jungtinių Valstybių gyventojai gerai žina, jog reikia milijonų kareivių Hitleriui Europoje sumušti.

„Tačiau Jungtinių Valstybių gyventojai šiu kareivių suteikti nemori ir todėl kyla klausimas, kokiomis pajėgomis nori Rooseveltas veržtis. Jei Rooseveltas žodžiai, kad Jungtinės Valstybės turi visomis išgalėmis prisidėti prie Hitlerio sutriuškinkimo, iš viso ką nors reiškia, tai, be abejo, jis turėjo galvoje kariuomenės ir laivyno panaudojimą. Tačiau Rooseveltas neturįs tai apibūdinti, kaip Jungtinių Valstybių gyventojų valią.“

KAIP AMERIKOS SPAUDA AIŠKINA ROOSEVELTO KALBĄ

NEW YORKAS. IX. 2. „New York Times“ ir „New York Herald Tribune“ korespondentai vieningai praneša iš Hyde Parko, kad Rooseveltas savo kalboje nuėjo toliau, negu bet kada, norėdamas aiškiai pasakyti, kad Jungtinės Valstybės esančios

nusistačiusios nuversti Hitlerį. „New York Times“ korespondentas pridūrė, kad

Rooseveltas maža tepalike abejoja, kad Jungtinės Valstybės dalyvausiančios kare. „New York Tribune“ Vašingtono biuras svarsto faktą, kad Rooseveltas Japonijos visai nepamėnėjęs. Tai aiškinama tuo faktu, jog vedamos derybos, apie kurias visuomenė nieko nežino. Nuo paskutinio trečiadienio, kada Roose-

veltas priėmė japonų ambasadorių, Hullis bent vieną kartą tarėsi su japonų ambasadoriumi. Apie tą pasitarimą nieko nepranešama. Tai aiškinama tuo, jog esą kile sunkumų. Stebėtojų dauguma reiškia nuomonę, kad sutartis su Japonija netrukdytų Jungtinėms Valstybėms padėti sovietams ir Kinijai.

Jungtinės Valstybės pasilikiančios kietos Japonijos atžvilgiu, kol Japonija yra ašies dalyvė.

Bolivija už dolerį perduoda savo garbę

Norima užčiaupti burnas dėl Belmontės įvykio

BERLIN. „Garbė prieš dolerį“ pavadintu straipsniu laikraštis „Berliner Boersenzeltung“ aiškina Belmontės įvykį. Parlamento pakomisės elgesys La Paze rodo, konstatuoja laikraštis, kad ir Bolivijoje yra neatsakingų žmonių, kurie neleidžia išaiškinti nerangių klajojimų triukų. Prieš įrodymą, kad kariniam atstovui Belmontei pakištas laiškas buvęs suklastotas, Bolivijos vyriausybė nerado nieko kita pateikti, kaip pasigallėjimo vertą mėginimą užsakyti triukšmo scenomis galerijoje užkimšti burną nepatogiems teisybės liudininkams. La Pazo vyria-

sybė vaidina šį šlykštų žaidimą Jungtinių Valstybių tarnyboje, kad, mainais už tą gautų ypatingos prekybos politikos arba finansinio pobūdžio naudos. Gal būt, netrukus ji išdidžiai pasirodys Bolivijos tautai su dolerių paskola, pareiškia laikraštis, tada toji tauta žinos, kad ji negali ginti laisvės, jeigu perduoda savo garbę.

LA PAZAS. Po kelias dienas užtrukusių vyriausybės kartu su atstovų rūmų pirmininku trukdymų galerijoje dėl Belmontės įvykio pavyko atstovui Puentei sekmadienio posėdyje baigti savo išvedžiojimus šia tema. Savo tvirtinimams pa-

remti, kad Belmontei pakištas laiškas buvęs suklastotas, Poentė pateikė šiuos įrodymus: 1) datos eilės tvarka, 2) skyryba, kuri aiškiai rodo anglišką kilmę, 3) gramatinės klaidos tekste, iš kurių taip pat aiškiai matyti šio rašto angliška kilmė.

AMSTERDAMAS. Churchillio tėvo teta lady Edward Spencer pirmadienį žuvo netoli Cobhamo per įvykusią automobilio katastrofą. Jos dukrė Beryll lady Cowdray buvo sunkiai sužeista.

ZAGREBAS. VIII. 31. Sekmadienį po trumpos ligos mirė maršalo Kvaterniko žmona.

Amerika tariašis su Japonija

VAŠINGTONAS. IX. 3. Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministris Curdeli Hullis spaudos atsovams nieko nepranešė apie pasitarimą su Japonijos pasiuntiniu Nomura eiga, tačiau jis ir nepaneigė, kad jis formaliai tariašis su Nomura. Dėl tariamo Jungtinių Valstybių pasiuntinio Winano tarpininkavimo taikos sutarčiai sudaryti tarp Suomijos ir Sovietų Sąjungos, Hullis pareiškė, kad jis apie tai nieko nežino.

komiteto pirmininkas grafas Debaillat Latour, britų oro laivyno ministerijos techninis ekspertas Taylor, britų informacinės bibliotekos New Yorke direktorius profesorius Movat ir vienas Jungtinių Valstybių povandeninio laivo kapitonas.

AMSTERDAMAS. Londono radijo pranešimu britų profesinių sąjungų kongresas šiandien pri-

ėmė nutarimą visokiais būdais padėti Sovietų Sąjungai. Be to, generalinis britų profesinių sąjungų sekretorius sir Walter Citrine pranešė, kad bus įkurta profesinių sąjungų taryba, kurioje bus atstovaujamos ir britų ir bolševikų profesinės sąjungos, ir kuri kiekvienais metais pakaitomis posėdžiaus tai Anglijoje, tai Sovietų Sąjungoje.

DINGO DIDELIS LĒKTUVAS, SKRIDĖS PER ATLANTĄ

NEW YORKAS. IX. 2. Montrealyje buvo viešai paskelbta, kad didelis lėktuvas su 10 žmonių, skridęs per Atlanto vandenyną į Angliją, yra kažkur dingęs. Tarp dingusių yra tarptautinis olimpiados

Vokiečių spauda apie Roosevelto kalbą

BERLIN. Roosevelto kalbos atgarsis vokiečių spaudoje yra nuomonė, kad vienintelis tos kalbos tikslas buvęs pakurstyti mases. „Berliner Lokalanzeiger“ konstatuoja, jog iš tos kalbos matyti, kad anglų primygtini nusiskundimai dėl Jungtinių Valstybių ginklavimosi gamybos buvo Roosevelto užsakyta agitacija. Ji turėjo sudaryti Jungtinių Valstybių visuomenėje aitinkamą nuotaiką jo trimitams. Rooseveltas kalbėjo tokiais sakiniais, kurie rodo nepaprastą siauraprotiškumą ir primityviausią kurstymo būdą. Iš esmės polemizuoti su šita nesamone nėra tikslo. „Berliner Boersenzeltung“ reiškia nuomonę, kad ir Jungtinių Valstybių klausytojams turi, pagaliau, nusibosti nuolat klausyti apie gresiančią pasaulio užgrobtimo pavojų, einantį iš Vokietijos pusės. Pagaliau, ir Jungtinių Valstybių piliečiams kyla mintis, ar jų prezidentas nesiekia tokios politikos, kuri brutaliu Pietų Amerikos provokavimu, kišimusi į tolimą grynai Europos interesų sritį ir nuolatiniu laukiniu mosavimu kardu rodo visas smurto siekimo ir galios geidimo žymes. Laikraštis toliau nurodo, kad Pietų ir Vidurinės Amerikos tautos, taip pat ir islandiečiai dėl Roosevelto tvirtinimo, kad Jungtinės Valstybės „neturi nė vienos pėdos bet kurios svetimos tautos žemės“, pareikšti, jog nesvarbus esąs žodis „neturi“, bet faktinė padėtis galios, kurią Rooseveltas vyriausybė vis didėjančiu mastu ir nuolat vykdo.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ pastebi, kad Rooseveltas savo kalboje vengęs per daug kalbėti apie darbininkų teises Jungtinėse Valstybėse, o už tą greit sustojęs prie savo senos mėgiamiausios temos — prie pikty nacių. Tačiau, kad Jungtinių Valstybių darbininkams nekiltų abejonių dėl jų tei-

sių, jie turį daugiau dirbti ir padėti anglams tęsti karą.

„Berliner Nachtausgabe“ rašo apie Roosevelto politikos tikslą. Jis glūdis imperalistinės New Yorko biržos pasaulinės imperijos įsteigime. Si New Yorko biržos imperija turėtų sugriauti ir britų pasaulinę imperiją. Anglija turėtų pasilikti arba Jungtinių Valstybių imperializmo, nukreipto prieš Europą, forpcstas, arba, jei ji ne-

plėtimo politikos, o jais tik esą stengiamasi palengvinti Sovietų Sąjungos gynybas; nuo vokiečių užpuolimo; todėl Sovietų Sąjunga norinti aplink save sudaryti buferinių valstybių ir tuo būdu pasiruošti krašto gynybai; jos žygiai į Lenkiją, Besarabiją ir Suomiją turėję uždavinių įgyvendinti tokia politika. „Tuo“, pastebį Megerle, „vėl iš pusiau oficialių anglų sferų pusės ginamas ir pateisinamas bolševikų puolimas Europos valstybių. Reuterio nuomone, Sovietų Sąjunga yra pateisinama visur, kur tik ji laiko reikalinga pulti kurį nors savo kaimyną“. — „Kas bolševizmui sukliudys“, klausia toliau Megerle, „ir kitų priešakinės Azijos sričių reikalauti savo gynybos tikslams“. Vidinio Anglijos prisitaikymo bolševikiniam nihilizmui procesas, to nihilizmo, kuris yra nusistatęs prieš pripažintus kultūringų tautų teisės nuostatus, yra jau taip toli pažengęs“, pabrėžia Megerle baigdamas, „kad britai šiandien pripažino ne tik dabartinius, bet ir praėjusius įvykusius Maskvos nusikaltimus Europai“.

KOMUNISTINIS DIENRAŠTIS ANGLIJOJ

NEW YORKAS. IX. 2. Prasidėjus vokiečių sovietų karui, Anglijoje pasirodė naujas komunistinis dienraštis „Soviet War News“. Jis kasdien išena rusų ir anglų kalbomis.

NEW YORKAS. „New York Herald Tribune“ žiniomis iš Londono, anglų finansinis savaitraštis „The Economist“ konstatuoja, kad vokiečių oro puolimai Anglijoje per pastaruosius 2 karo metus padarė pastatams nuostolių 480 milijonų dolerių sumai. Visi Anglijos pastatai vertinami 24 milijardais dolerių.

PRIE VIHPURIO PAIMTAS SOVIETŲ DIVIZIJOS VADAS

HELSINKIS. IX.3. Iš gerai informuotų šaltinių pranešama, kad, užėmus Viipurį, karo belaisvių skaičius diena iš dienos didėja. Belaisvių tarpe yra ir 43-osios sovietų divizijos vadas generolas majoras Kirpionkovas.

Anglų bombonešiai mėgino pulti Berlyną

BERLIN. IX. 3. Praėjusią naktį britų bombonešiai buvo įskridę į šiaurės bei vidurio Vokietiją ir Reicho pietvakarių sritį. Stipresnio prieš oro pajėgų junginio mėginimai pulti Berlyną buvo palausti smarkios zenitinės artilerijos ugnies. Tik labai mažam skaičiui bombonešių pavyko perskristi

miesto centrinę sritį. Tiems prieš lėktuvams numetus nedidelį skaičių sprogstamųjų ir padegamųjų bombų į gyvenamąjį kvartalą, padaryta nuostolių pastatams. Ligi šiol gautomis žiniomis, zenitinė artilerija numušė tris Vokietijos teritoriją puolusius britų bombonešius.

47 sovietų lakūnai nuskrido į Ameriką

JIE ČIA MOKYSIS SKRAIDINTI BOMBONEŠIUS I SOVIETŲ SAJUNGA

NEW YORKAS. IX. 2. Dėl dviejų sovietų hidroplanų atvykimo į Nomę (Alaskoje), apie kurį jau pranešta, INS agentūra iš Seattle (Vašingtonas) patyrė, kad 47 abiejų lėktuvų įgulų nariai yra sovietų piliečiai, kurie Jungtinėse Valstybėse mokysis skraidyti bombonešiais, kad juos iš Jungtinių Valstybių galėtų nuskraidinti per Alaską į Sibirą.

toriaus politika. Sujatsugus yra 61 metų amžiaus ir pirmajame Konoės kabinete ėjo vidaus reikalų ministerio pareigas. Pasiūkęs iš tų pareigų, jis vadovavo daugeliui politinių grupių. Kai buvo įsteigtas „imperatoriaus kelio“ sąjūdis, jis ėmėsi šiam sąjūdžiui pirmininkauti.

BERLIN. Kai dabar patirta iš karinių slugsnių, vokiečių minų susprogdinimų sovietinių karo laivų tarpe yra ir sovietų naikintuvus „Strašnyj“, paskendęs rugpjūčio 18 d. prie Ezelio salos ir vienas sovietų minininkas, kuris rugpjūčio 27 d. užplaukė ant vokiečių minos ties Juminga, ir paskendo.

TOKIO SENSACIJA

TOKIO. Čia sukėlė didelę sensaciją adm'rolo Sujatsugaus atsistatydinimas iš sąjūdžio „Imperatoriaus kelias“ pirmininko pareigų. Šis judėjimas siekė remti impera-

Prancūzai susirūpinę laivininkyste

VICHY IX. 3. Naujasis Prancūzijos karinių jūros pajėgų generalinio štabo viršininkas kontradmirolas Auphanas laikraščio „Paris Soir“ korespondentui suteikė pasikalbėjimą, kuriame, tarp kitko, sakoma:

„Mes turime toliau organizuoti sveikais pagrindais savo laivininkystę ir prekybos laivyną. Tačiau tatai mes galime pasiekti tik palaipsniui, etapais. Per pirmą etapą turi būti išleisti tam tikri įstatymai ir tiksliai apibūdinta prekybos laivyno jūrėvių profesija. Ateityje nebus galima jūrėviu pasidaryti kiekvienam. Jūrėviu galės būti tik toks žmogus, kuris yra drąsus ir kuris prisiima sau tam tikrą našta. Mes gi turime juo ir jo šeima rūpintis, ir aš galiu užtikrinti, kad tai nepasiliks tušti žodžiai. Mes vėl atstatome žvejybą. Žvejyba jūrose vyksta blogiau kaip bet kada. Tačiau yra garbingas uždavinys kovoti ir stengtis nugalėti šalies ap rūpinimo maistu sunkumus. Jūros transporto srityje daugumas pasaulio valstybių smarkiai nukentėjo dėl nesuvaldomos konkurencijos, vykstančios tarp jūros prekybą vedančių kraštų ir užnuodytos

nuolat pasireiškiančių pašalpų bei žemų pasiūlų karu. Pas mus toje srityje reikalai buvo dar blogesni, nes ta kova buvo dar pastrėjusį dėl įvairių interesų ir vidaus ginčų įvairių prekybos laivyno įmonų tarpe. Mes turime šioje srityje sudaryti vieną, korporatyvinį frontą ir būti įsisąmoninę, kad visų interesai reiskia atskiro asmens interesus“.

TUNISAS. Iš Kairo pranešama, kad keliuose Egipto miestuose turėjo būti nutrauktas vandentiekio bei elektros stočių veikimas dėl naftos stokos.

AMSTERDAMAS. Reuterio žiniomis iš Montrealio, britų aviacijos Atlanto vandenyno tarnybos viršininkas pranešė, kad per Atlanto vandenyną kursuojąs lėktuvas žuvo, užskridęs ant kalvos Anglijoje. Iš skridusių tu lėktuvų žmonių nė vienas neišgelbėjęs.

ROMA. Popiežius privačioje audiencijoje priėmė apaštališkos nunciatūros Lisabonoje auditorių monsg. Verolino ir Ekvadoro charge d' Affaires Barrero Bustamante.

KRONIKA

SIUNCIAMAJAI KORESPONDENCIJAI APMOKĖTI TINKAI VOKIŠKI PAŠTO ŽENKLAI.

kurių galima pirkti veikiančiose pašto įstaigose. Paprasti atvirukai apmokami 6 Pf, paprasti laišškai—12 Pf, paprasti laišškai nuo 20 gr iki 250 gr 24 Pf. Kaune siunčiamoji korespondencija gali būti įmetama tik į dėžutes, esančias įstaigos viduje, arba atiduodama prie langelių.

TVARKOMAS GEDIMINO KALNAS VILNIUJE

Vilniaus Miesto Dailės Muziejus, ėmęsis tvarkyti visus meno paminklus Vilniuje ir srityje, yra ypatingai susirūpinęs Gedimino kalnu, su kuriuo siejasi ne tik istorinės, bet ir urbanistinės problemos. Susirūpinimą kelia toji aplinkybė, kad vanduo turi tendencijos ardyti ypatingai šiaurinę kalno dalį, ir todėl gresia pavojus nuslinkti šiaurinei pilies sienai.

Neseniai pradėti tvarkymo darbai, kurie turi užkirsti kelią tolimesniai kalno ir griuvėsių irimui; taip pat norima padaryti geresnes sąlygas prieiti prie Gedimino kalno. Kartu vedama ir kanalizacija; tuo būdu norima sustiprinti ypatingai šiaurinę pilies sieną. Studijuojamos priemonės sustiprinti bokštą ir kalno šlaitą. Šiuo metu kalne tevykdomi tik būtiniausiasieji darbai ir rengiamasi planingam ir rimtam mokslinio tyrinėjimo darbui. Mokslinio tyrinėjimo ir plano paruošime dalyvauja archeologai, architektai, istorikai, geologai, urbanistai ir t. t.

ATIDAROMAS KINO TEATRAS „PASAKA“

Rytoj, rugsėjo 4 d., atidaromas kino teatras „Pasaka“ (Savanorių pr. 150). Pirmąją filmą eina „Joninių naktis“.

VILNIUJE ŽYDAI TEVAIKŠCIOJA 10 — 15 VAL.

Dėl vieno įvykio Vilniaus miesto sritys komisaro abiejų lyčių žydams gyvenamuosius namus teleidžiama palikti tik nuo 10 val. ryto iki 15 val. po piet. Išimties tedaromos tik tiems žydams ir žydėms, kurie turi vykti laiku į darbą.

PRIE KAUNO M. III-ČIOS POLIKLINIKOS VEIKIANČIOS AMBULATORIJOS:

1. Senamiesčio rajone — Kaune, Nemuno g. 26, telef. 21013: a) vidaus ligų ambulatorija (8—20 val.); b) chirurginė ambulatorija (9—18 val.); c) moterų ligų ambulatorija (9—12 ir 16—19 val.); d)

Radijo programa

KETVIRTADIENIS. IX. 4 D.
6.00 Malda, dienos mintys. Rytinis koncertas; 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.15 Žinios, pranešimai, tolimesnė dienos programa; 7.45 Koncertas; 8.00 Mankšta moterims; 8.15—9.15 pertrauka; 9.15 Žinios; 9.30 Koncertas; 10.00 Neužmirštamų dainų kūrėjas A. Vienžindys ir jo dainos (Graudžio kvartetas); 10.30 Koncertas be vardu; 11.30 Liaudies pasaka; 11.50 Lietuviškas kalme; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus. Žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Plokščių muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Vidudienio koncertas; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Concerto tęsinys; 15.00 Žinios vokiečių kalba. Po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų paradai; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.15 Žinios, laikraščių naujienos, pranešimai; 17.45 „Senamiesčio sode“, Pulgio Andriūšo lyrinis fejletonas; 18.00 Skambėkite dainos. Dainuoja Aldona Arnastauskienė, Nelė Zaniauskaitė ir Kudoko oktetas; 19.00 Pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15 Žinios, programa rytdienai; 20.30 Vokiškai lietuviams; 20.45 Jau ateina rudenėlis. Dalyvauja Janina Rudzinskaitė. Groja Kauno Radiofoninio salonių orkestras ir studentų I. artetas. Dirigentas Jonas Lechavičius; 22.00 Žinios vokiečių kalba. Po jų — Žinios lietuviškai. Šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

odos — veneros I. ambulatorija (8—11 ir 17—20 val.); e) danų kabinetas (8—19 val.).

2. Aleksoto rajone — Kaune, Minkausk'o g. 7, telef. 23283: a) vidaus ligų ambulatorija (8—20 val.); b) danų kabinetas (8—19 val.).

3. Vilijampolės rajone — Kaune, Raudondvario 26, telef. 27311: a) vidaus ligų ambulatorija (8—20 val.); b) danų kabinetas (8—19 val.).

I namus darbo dienomis kviečiama 8—19 val. ambulatorijų telefonais pagal rajonus.

Sekmadeniais ir švenčiamaisiais 10—20 val. ambulatorijų telefonais pagal rajonus.

Iššaukiant į namus nuo 20—22 val. kiekvieną dieną skambinti telefonais 21013.

III-čios Poliklinikos Vedėjas

VILNIAUS MUZIKOS MOKYKLOJE

Išstojamieji egzaminai bus: rugsėjo mėn. 9 dieną — pučiamieji instrumentai, rugsėjo mėn. 10 dieną — styginiai instrumentai, rugsėjo mėn. 11 dieną — fortepijonas ir vargonai, rugsėjo mėn. 12 dieną — dainavimas.

Egzaminų pradžia kiekvieną dieną 16 val.

Mokslas visuose skyriuose pradedamas rugsėjo mėn. 15 dieną.

I FREDOS ŽEMESNIAJA SODININKYSTĖS MOKYKLA priimami mokiniai: berniukai nejaunesni 16 metų amžiaus ir mergaitės nejaunesnės 15 m. baigę pradžios mokyklą.

Pirmenybė duodama baigusiems 6 skyrius ir dirbusiems sodininkystės darbais.

Mokykloje einami specialūs ir bendro lavinimosi dalykai, o mergaitėms dar ir namų ruošia.

Mokinams duodama butas, kurias, šviesa ir maistas, už tai mokiniai dirba visus mokyklos ūkio darbus. Mokslas nemokamas.

Norintieji įstoti į mokyklą turi paduoti iki 8 m. rugsėjo mėn. 15 d. mokyklos vedėjo vardu prašymą pridedant: 1. išeitojo mokslo pažymėjimą, 2. gimimo metriką, 3. gydytojo pažymėjimą, kad neturi fizinį ir psichinį trūkumų ir 4. liudijimą apie šeimos sudėtį bei tėvų turimą turta.

Mokyklos Vedėjas 785

I LAISVĖ

Redakcija — Duonelaičio 24, tel. 21414, 20530.

Administracija — Mickevičiaus 28 (medinis namelis), tel. 26375, 22430.

Scena iš kino teatre FORUM demonstruojamos filmo „NUOTYKIAI VIENOJE“ su Hans Moser ir Paul Hoerbiger

SPORTO NAUJIENOS

KREPŠINIO TEISĖJŲ KURSAI MARIJAMPOLĖJE

Krepšinio rinktinės žaidikai Leščinkas ir Mackevičius pora savaičių mokymosi Marijampolės krepšinininkus. Ta pačia proga buvo surengti krepšinio teisėjų kursai, kuriais vietos sporto mėgėjai labai domėjosi. I egzaminus iš Kauno buvo nuvykęs p. Zaroskis.

ITALIJOS PLAUKYMO PIRMENYBĖS

Milane įvykusių Italijos plaukymo pirmenybių metu Trieste ekipa 3x200 m estafetiniame plaukime laisvu stiliumi pasiekė naują Italijos rekordą. Laikas 9:20.3 min. Šių metų Italijos meistras tapo: 100 m laisvu stilium — Massimo Costa (Roma) 1:01.8, 200 m laisvu stilium — Gildo Arena (Napolis) 2:21.8, 400 m laisvu stilium — Giachomo Signari (Milanas) 5:18.1, 500 m laisvu stilium — Nino Schipizza (Milanas)

21:25.2, 100 m nugara — Eduardo Bergmano (Giordana) 1:14.8, 200 m krūtine — Marlo Viardo (Giordana) 2:57.4, šuoliuose — Luciano Cozzi (Milanas) su 105.10 taškų.

Pirmąsias tarpvalstybines Italijos Vengrijos moterų plaukymo rungtynės laimėjo italės 40:33. (DNB).

GRAIKAI VĖL SPORTUOJA

Vokiečių kariuomenei gražinus Graikijai tvarką ir ramybę, ten atstatomas normalus gyvenimas. Šiuo metu atgalvinamas ir sporto gyvenimas. Rugsėjo mėnesį numatoma visa eilė sporto įvykių. Vidury mėnesio prasidės ir Graikijos futbolo pirmenybės. (DNB).

SLOVAKIJA — KROATIJA

Po ilgesnės pertraukos rugsėjo 7 d. Bratislavoje įvyks vėl tarpvalstybinės futbolo rungtynės tarp Slovakijos ir Kroatijos. Rungtynėms teisėju pakviestas vienletis Aloyzas Beranekas. (DNB).

Tragiškai žuvusio, tarnybos pareigas einant, Valst. Saug. Polic. Kėdainių Rajono Valdininko

ALEKSO ČYŽO,

gimines ir artimuosius giliai užjaučia

Saugumo Departamento Direktorius, viršininkai ir tarnautojai

Smulkūs skelbimai

Fredos Sodininkystės Mokykloje **PARDUODAMI PAMIDORAI** nuo 8—11 val. ir 13—15 val. 746(2)

Pirkis filminį foto aparatą ir rądomąją mašinėlę. Siūlyti: Kaunas, Laisvės al. 38, but. 4; telef. 21407. 623(5)

Akc. B-vei „GerMaPo“ Kaune skubiai reikalingos erdvios patalpos sandėliams, atsakančius namus gali ir nupirkti. Kaunas, Rotušės alkštė 3. Akc. B-vė „GerMaPo“ 697(5)

Jei reikalinga padaryti braižinių šviesorašius (šviesokopijas) prašoma skambinti telefonu Nr. 29138. 694(3)

Pirkis miegamojo kambario baldus. Siūlyti telef. Nr. 29217 nuo 15 iki 20 val. 783(1)

Kas žino apie Mečį Valiuolį, sūn. Antano, gimęs 1918 m., paskutinį laiką tarnavo I inžinerijos batalione buvo I Varėnos poligone, pranešti Kaunas, Piliakalnio g-vė 22, Jonui Visockiui. 782(1)

Atlyginsiu nurodžiusiam žuvusia Vilkaviškio stotyje armonika „Honer“ klub V, trimis eilėmis raudona spalva, balta dešinė lentelė, auksuotos duntuvės. Pranešti Lankeliškių Policijai. 796(1)

Pirkis „Leica“, „Contax“ arba pan. foto aparatą. Siūlyti darbo valandomis Vytauto pr. 63, kamb. 3. 789(1)

Kas žino apie eil. Sakevičiaus Alfonso (buv. 1 gusarų pulko, vėliau iškelto į korpuso dalį Rokiškyje, o prieš pat karą buvusio Pabrados poligone) likimą prašoma pranešti Dr. Danilevičiui, Prūsų g-vė 10a, tel. 28842. 773(1)

Parduodami: elek. dulkių siurblys, skardos vonia, baltinių slėgtuvas, akumulatorius, 2 radijo naujos lemputės, apskritas barometras, smulkas, geležinė vaikų lovelė, gitara. Sužinoti 14—19 val., Zemaičių g. Nr. 82, b. 3, pas Sluchockienę. 777(1)

Du metus dirbęs valsčiaus raštinėj ieikau darbo raštinėj, kontoroj, prekyboj ar panašiai. Kreiptis paštu: Šilavotas, asm. liūd. 216, telef. polie. 6. 778(1)

Zinantieji apie Joną Akilaitį sūn. Kazio, tarnavusį Kaune, prieš karą, prašome pranešti Marijampolė, Setinių g-vė 7. M. Stankevičienėi. 779(1)

Pirkis mažai vartota geram stovy užsieninį vaikų vežimėlį. Skambinti tel. 29488. 780(1)

Pirkis tinklinį radio aparatą, ten pat parduodamas vaikų vežimėlis. Trakų g-vė 1 Nr., bt. 2, tel. 29695. 772(1)

Reikalinga tarnaitė kalbanti vokiškai. Laisvės Alėja 41b, b. 4. (vartuose dešinėje 3 aukšt.). 787(1)

Pamestas pasas (Liudijimas) ir man brangios atminimui fotografijos, pirkimo kortelė medžiagai ir baltiniams, radusį prašau, man gražinti nors pasą ir fotografijas šiuo adresu: Kaunas, Raginės g-vė (buv. Šermukšnės) 30, bt. 1. Tadui Raitul. 791(1)

Tuojau reikalingas buhalterijos lektorius. Kreiptis: Kursai, Sapiegos 6 nr.

Reikalinga mokanti virti ir šeiminkauti tarnaitė. Kreiptis A. Freda, Lakūnų plentas 5c, V. Černiauskas, arba nuo 16 val. pas cirko savininką Mickevičiaus 30. 793(1)

Valstybinei lentpiūvei „Našumas“ Kaune, Kestučio gatvė Nr. 39 tuojau reikalingi darbininkai lentpiūvės darbams. 769(1)

Reikalingas kambarys miesto centre tarnautojui atkeltam iš Vilniaus, su atskiru įėjimu ir patogumais. Pranešti nuo 8—14 val. tel. 26638. 770(1)

Inteligentė moteris, mokanti vokiečių kalbą, ieško šeiminkautės vietos. Kreiptis „I Laisvės“ Ad-ja Nr. 758. 771(1)

Gydytojas Z. DANILEVIČIUS persikėlė į Prūsų g. 10a Nr. Tel. 28812, priima vidaus ligų ligonius 7—8 val. ir 18—20 val. 773a(2)

Reikalinga tarnaitė. Klausiti 17—19 val. Būgos g. 41. 788(1)

Kauno kino teatrose

Naujausios apžvalgos iš rytų fronto!

KAPITOL

„VASAROS VĖJO SŪKURYS“
Linksmas filmas
su Rolfu Möblius ir Hannelore Schroth.
Seansų pradžia: 5 ir 7 val.
— 0 —

DAINA

„DĖL KATES“
Dėl didelio pasisekimo filmas
prolonguojama.
Seansų pradžia: 5 ir 7 val.
— 0 —

GLORIJA

„LAIMĖJIMAS VAKARUOSE“
su naujausia apžvalga iš Rytų fronto.
Seansų pradžia: 5 ir 7 val.
— 0 —

SATURN ir LYRA

„OHM KRÜGER“
su Emiliu Jannings.
Seansų pradžia 4 ir 6,45 val.
Visos filmos su lietuviškais parašais!

I DANUTĖS NASVYTYTĖS

Ritminės gimnastikos ir meno šokio studija

priimami nauji mokiniai. Padidėjus Studijai, sudaromos naujos grupės vaikams nuo 5 metų, mergaitėms ir moterims. Sužinoti: tel. 26134 kasdien nuo 14—16 val. ir nuo 20—22 val.
Adresas: Vienybės alkštė 9, bt. 2. 603(1)

PRANEŠIMAS

Kauno VI Valstybinė Amatų Mokykla praneša, kad prašymai įstoti į mokyklą jau priimami. Mokyklon priimamos mergaitės nejaunesnės 14 metų amžiaus, baigusios nemažiau IV pradžios mokyklos skyrius.

Mokykloje bus mokoma siuvimo amato. Mokslas išeinamas per 3 metus.

Prašymus siųsti Kauno VI Valstybinei Amatų Mokyklai, Kaune, Italijos g-vė Nr. 42, telef. 29787.

Mokslų pradžia rugsėjo mėn. 15 d.
Mokyklos direktorius 781(1)

Gerb. Klientų Žiniai!

Mot. rūbų siuvėjas

K. DUBOŠINAS

prilima vėl užsakymus. Daukanto g. 7, bt. 6. 776(1)

PRIMAMI MOKINIAI I VID KULTŪRTECHNIKOS IR GEODEZIJOS MOKYKLA KĖDAINIUOSE

I mokyklą priimami asmens, baigę ne mažiau gimnazijos 6 klases (reformuotos — 5 kl.). Mokykla ruošia kultūrtechnikos ir geodezininkus. Kursas išeinamas per 3 metus. Prašymai priimami iki 8 m. rugsėjo mėn. 12 d. Prie prašymo pridedami:

1) išeito mokslo pažymėjimas; 2) gimimo metrika; 3) gydytojo pažymėjimas ir 4) dvi fotografijos.

Prašyme reikia nurodyti, kuria specialybe nori pasirinkti: kultūrtechniko ar geodezininko.

Apie priėmimą į mokyklą ir mokslo pradžią bus pranešta raštu arba paskelbta laikraštyje.

Provincijos laikraščiai prašomi perspausdinti.

Mokyklos direktorius

DEMESIO!

Nuo šio rugsėjo mėn. 8 dienos pradės veikti **Kauno Transporto Kontora**. Ji atliks pervežimus, pristatymus prekių, daiktų, perkrautumų ir tam panašius darbus. Kontoros būstinė: Kaunas, Mickevičiaus g. Nr. 12. Telefonas Nr. 25572. Darbo valandos: 8—14 ir 16—18.

Kauno Transporto Kontora 784(3)

Jauna tarnautoja, panelė ieško du gerus mebliuotus, šiltus kambarius miesto centre. Siūlyti šio laikraščio administracijai Nr. 785. 794(1)

„I Laisvė“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2,—; darbo siūlantiesiems Rub. 10,—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15,—; valdinių ir prekinių įstaigų skelbimai 1 petito eilutė 4 rub. Adresas: Kaunas, Mickevičiaus g. Nr. 28, tel. 26375. Administracija atdara nuo 8 iki 18 val. Spausdina „Žaibo“ spaustuve (Kaunas, Duonelaičio 24).

Viipuri — trečias Suomijos miestas

Miestas buvo pagarsėjęs savo istoriniu sprogimu

Suomių atsiimtas iš bolševikų Viipuri miestas yra trečias pagal gyventojų skaičių Suomijos miestas. Pirmenybę atitenka tik dviem Suomijos miestams — Helsinkii ir Tampere.

Viipuri yra senas miestas ir daug kartų kovojęs su rusais. Viipuri yra uostas, kuris pasistatė ant pusiasalio ir vienos Suomijai jūros salės. Tokios geografinės aplinkybės labai tiko miestui pasidaryti žymiu uostu. Drauge uostas susisieja ir su užnugariu. Viipuri sueina labai daug kelių. Viipuri yra mazgas penketo geležinkelio linijų ir tiek pat plentų. Pagaliau Viipuri siejamas ir su krašto vandenimis tam tikrais kanalais. Be to, aplinkui Viipuri yra visa eilė mažesnės reikšmės uostų. Todėl nenuostabu, kad Viipuri uoste ir mieste susitelkė ir tam tikra pramonės dalis. Čia buvo visa eilė lentpiuvių, malūnų, muilo, tabako ir kitų fabriku.

Viipuri miestas žymus savo senąja ir naująja statyba ir išplanavimu. Mieste pakankamai modernių plačių gatvių, tačiau nemaža ir siaurų gatvelių. Kai kurių gatvelių vardai primena jų seną kilmę, pvz., Mustain-ja Harmaidenvaljestenkadut. Visa tai reiškia Juodųjų ir Pilkųjų brolių gatvės. Drauge mieste žymu ir karinis pobūdis, nes miestas buvo savo rūšies pylimas tarp Rytų ir Vakarų. Pagaliau, daug statinių primena Viipuri karinę reikšmę. Tačiau tai geriau pavaizduoja miesto istorija.

Kur šiandien yra Viipuri, dar pagonių laikais buvo mažas prekybos uostas. 1293 m. švedų maršalas Torke Knutson pastatė pilį miestui ginti ir pradėjo valdyti Viipuri žemes. Tačiau tik 1403 m. Viipuri gavo miesto teises. Nuo to laiko Viipuri pasidarė žymus prekybos tarpininkas tarp Hansos ir Novgorodo. 15 amž. miestas buvo aptvertas mūro siena, o 16 amž. pastatyti kariniai statiniai. Pagal karo istorinius nuotykius miestas pagarsėjo savo ypatinga, arba „Viipuri miesto sprogime“, kadangi 1495 m., kai rusai puolė Viipuri, miesto pilies komendantas Posse padegė tam tikras deguto statines ir sprogimo triukšmu išvaikė rusus. Yra pasakojama legenda, kad Posse tokio sprogimo pasiekė tam tikrais būtais.

1710 m., šiaurės karo laikais, Viipuri buvo patekęs rusams. Pagal taikos sutartį Uusikaupunki mieste Viipuri galutinai atiteko rusams. 1790 m. švedų laivynas, vadovaujamas Gustavo III, buvo atplaukęs į Viipuri įlankę, tačiau turėjo pasitraukti. Vėliau Viipuri visą laiką buvo valdomas rusų ir nebuvo karo objektu.

Betgi 1918 m. su Suomijos ne-

Taip mirė taika

Istoriniai epizodai Paryžiaus politikos užkulisiuose prieš dvejus metus

Lygiai prieš dvejus metus įstojo į karą prancūzai ir anglai. Pirmasis iš šių dviejų partnerių, nė metų neišlaikęs, krito sugniuždytas, ir nūnai naujėji Prancūzijos žmonės ieško tos katarofos kaltininkų. Teismas dirba savo ruožtu ir jau laiko už virbų visą eilę buvusių atsakingųjų politikų; kai ką a idengia savo a siminimuose ir žmonės, kuriems šioki ar tokiu būdu anuomet teko stovėti arti įvykių ir juos s'ebėti. Toks buvo ir buvęs atstovas Philippe Henriot, artimas buvusio prancūzų užs. reik. ministro Bonnet bičiulis. Jis yra paskelbęs atsiminimų žiupsnį, pavadintą „Kaip mirė taika“, kurios būdingų epizodų yra įsidėjęs Paryžiuje išleistas vokiečių laikraštis „Pariser Zeitung“.

RUGPIŪCIO 23 D. KABINETO POSĖDIS

1939 m. rugpiūčio 23 d. pasklidus žiniai apie vokiečių sovietų susitarimą, prancūzų užs. rek. ministeris Georges Bonnet pareikalavo, kad būtų sušauktas platesnis kabineto posėdis naujajai padėčiai aptarti; jame turėjo dalyvauti armijos, laivyno ir aviacijos štabų viršininkai. Tasaj posėdžiui įvyko 1939 m. rugpiūčio 23 d. 6 val. vakaro.

Ministeris pirmininkas Daladier pasiūlė apsvaryti šiuos tris klausimus:

1. Ar Prancūzija gali sėdėti ir žiūrėti, jeigu Lenkija arba Rumunija arba ir abi šios valstybės išnyks iš Europos žemėlapiu?

2. Kokiomis priemonėmis Prancūzija dabar gali tam pasipriešinti?

3. Kokių priemonių reikia tuoj pa imtis?

Dėl pirmojo klausimo žodį tarė Bonnet. Jis paklausė, ar Prancūzija, kol galutinai neapsiginkluos, tuo tarpu neturėtų sušvelninti savo laikysenos Vokietijos atžvilgiu. Gen. Gamelinas pažymėjo, jog Lenkija pajėgsianti prirakinti savo frontuose vokiečių karo jėgų didžiumą ligi 1940 m. pavasario, o tada šalia prancūzų Vakaruose jau stovėsia ir anglai. Po tokių paaiškinimų kabinetas nuarė, jog Prancūzija turi vykdyti savo pasižadėjimus Lenkijai.

Atsakydamas į antrąjį klausimą, aviacijos ministeris Guy La Chambre pareiškė, jog moderniausį naikintuvai esą statomi serijomis ir kad prancūzų oro pajėgos atsversiančios italų ir vokiečių oro pajėgas. Bombonešiai urmu būsią pradėti gaminti tik 1940 m. pradžioje, bet Anglija esanti pasižadėjusi tuoj pat pradėti bombarduoti šiaurės Vokietiją.

Pagaliau, dar kalbėjo gen. Gamelinas, pareiškdamas, jog pačioje

karo pradžioje prancūzų armija kažko prieš Vokietiją negalėsianti pradėti, bet priversianti vokiečius laikyti žymią karinių jėgų dalį Vakaruose ir tokiu būdu lengvinsianti Lenkijos padėtį. „Tuo tarpu gi mes galim visiškai pasitikėti saugumu, kurį mums teikia pasienio sustiprinimų linija“, baigė gen. Gamelinas.

Pusė aštuntos vakaro posėdis buvo baigtas. Per pusantros valandos lemtingasis sprendimas buvo padarytas.

PASKUTINĖS TAIKOS VALANDOS

1939 m. rugpiūčio 31 d. 18 val. prancūzų kabinetas vėl susirenka posėdžiui. Bonnet, užsienių reikalų ministeris, reikalauja, kad tuoj būtų nutarta prašyti italų tarpininkauti. Bonnet ta proga primena, jog ir jo ambasadorius Londone Corbin tą pačią dieną 13 val. 30 min. telefonu jam pranešęs, jog Londonas reikalaujas tuoj jau apsispręsti.

Tuo tarpu Daladier šoka už akių: — Aš kalbėjau telefonu su Corbinu 17 val., ir jis man šnekėjo kaip tik priešingai: Londonas nieko nenori skubinti jėga.

Tikral, Corbin buvo kalbėjęs su Daladier, aplenkdamas savo šefą Bonnet; jis aiškino, jog per tą

laiką Londone nuotalkos pasikeitė.

Daladier kalba pakeltu balsu, priimančiu smulkaus agitatorėlio demagogiją:

— Mato, kad visa tai — tik manevas! Anglai nesiduoda vėdžiojam už nosies, kaip man pasakė Corbinas. Štai dėl ko jie neskuoba, nors ponas užsienių reikalų ministeris ir kitaip sako. Argi nematote, kad Italija kaip įmanydama stengiasi ištraukti Vokietiją iš to kelio, kuris veda į pražūtį?

Priešingai galvojantieji susikerė. Bonnet atkakliai gina savo nuomonę, jog reikia tuoj atsakyti Italijai, bet kolegų tarpe teranda menką pritarimą. Pats prezidentas Lebrunas yra iš tų, kurie karui su Daladier galvoja, kad viskas tėra tik blefas. Daladier, kad sutriuškintų paskutinį pasipriešinimą, išsitraukia iš kišenės telegramą, atsiųstą prancūzų ambasadoriaus Berlyne Coulondre (Bonnet apie tą telegramą nieko nežinojo) ir triumfuodamas sušunka:

— Coulondre praneša, jog Hitleris jau rugpiūčio 26 d. norėjo pradėti karą, bet atsisakė. 29 d. jis jau buvo davęs Lenkijai 24 valandų terminą; Lenkija neatsakė, ir... Hitleris nepajudėjo. Coulondre yra ištikinęs, jog mes turim laikytis tvirtai!

Ir Daladier, trenkdamas kumščiu į stalą, sušunka:

— Laikytis tvirtai, tvirtai, tvirtai! Tai ir viskas, ponai!

Lebrunas kreipiasi į Bonnet:

— Matai, mano mielas ministeri, kaip kalba žmonės, kurie yra savo vietoj. Pasakysiu, kad mūsų diplomatu vieningumas man daro įspūdį. Mes turim laikytis tvirtai.

Bonnet kiek vėliau pasisako norįs pasitraukti. Prezidentas Lebrunas jo atsistatydinimo nepriima. Campinchi kreipiasi į užs. reik. ministerį:

— Klausyk, ko gi tiek susirūpinęs? Viskas tik blefas! Hitleris išplūkš, kaip pūslę.

Po posėdžio skelbiamas komunikatas, pasak kurio „Prancūzija ryžtasi likti ištikima savo pasižadėjimams“.

Vėlai vakare skambina prancūzų ambasadorius Londone Corbin; jis tepraneša, jog visi britų ministeriai nuėję gulėti. Po keleto valandų vokiečių armijos dalys peržengia lenkų sieną...

Kai Daladier atbunda kitos dienos rytą, jis pamato, kad karo pavojus nebuvo blefas. Jis nebežino, ką daryti, ir duoda laisvas rankas Bonnet, ir šis 10 val. ryto telegrafuoja į Romą, pranešdamas, kad Prancūzija priima Italijos pasiūlymą tarpininkauti.

Bet 18 val. kabinetas vėl susirenka posėdžiui, ir šikart nutaria skelbti visuotinę mobilizaciją. Prancūzija išvien su Anglija nėsulaikomai rieda į karą...

Dviejų metų karo rezultatai

Sąmoningai Anglijos pradėtas 13-sis Europos žemyno karas jai neša smūgį po smūgio

BERLIN. IX. 2. DNB iš karinių sluoksnių patyrė tokių žinių apie praėjusių dviejų metų rezultatus:

Paskelbdama karą Vokietijai, Didžioji Britanija 1939 metų rugšėjo 3 d. sąmoningai pradėjo 13-ąjį Europos žemyno karą anglų istorijos bėgyje. Nuo to laiko praėjo dveji metai, kurie yra pripildyti nuolatinių britų pralaimėjimų ir negirdėtų vokiečių pergalių. Didžioji Britanija per šiuos dvejus metus turėjo išsižadėti žemynne vienos karinės pozicijos po kitos, kai jos ekspediciniai korpusai 1940 metais buvo sumušti ir priversti bėgti Norvegijoje ir Prancūzijoje, o 1941 metais — Balkanuose. Anglų diplomatijai dėl vykusių vokiečių žygių nepa-

priklausomybės karu Viipuri vėl patapo karo miestu. Dėl miesto vyko rimtos kautynės, ir jis pagaliau atiteko suomiams. Viipuri išgyveno su viršum 20 metų, kol bolševikai vėl jo nepadėmė. Dabar Viipuri vėl suomių atsiimtas ir, reikia manyti, visam laikui.

vyko priversti prie pageidauto karo su Vokietija dviem frontais. Todėl vokiečių kariuomenė per šiuos dvejus metus kiekvieną kartą sprendžiamoje vietoje galėjo sutelkti savo pajėgas ir sunaikinti savo priešus. Karas Europos žemynne antrų metų pabaigoje yra aiškiai išspręstas vokiečių ginklo naudai, nors kova su sovietais dar nebaigta.

Šių žemyno mūšių metu oro kare prieš anglų salą ir naikinama kare prieš britų tiekimo laivinkystę, lygiai kaip per kovas šiaurės Afrikoje įvyko pirmieji už žemyno ribų susidūrimai su Didžiąja Britanija. Per juos, lygiai kaip per kovas sausumoje, iniciatyva visuomet buvo vokiečių pusėje. Didžioji Britanija per dvejus praėjusius metus turėjo vis naujų pralaimėjimų. Ji veltui mėgino įtraukti į kovą už save vis naujas tautas, sukeldama klaidingą įspūdį, kad britai suteiks pagalbą. Tą pažadėtoji britų pagalba kiekvieną kartą nebuvo suteikta, kaip tai kartojasi ir dabar Sovietų Sąjungos atžvilgiu, nes iš tikrųjų Didžioji Britanija telkia savo jė-

gas vien tik apginti save ir savo salą. Sėkmingi vokiečių žygiai — 1940 metų prieš Norvegiją, 1941 metų prieš Krėtos salą — įrodė, kad vokiečių karo pajėgai nebėra savo problemos. Vokietija veda gyvybinę kovą, kuri neturi sau lygios. Jos rezultatai nulems artimiausius jos istorijos šimtmečius. Todėl šis karas gali baigtis tik vokiečių pergale. Vokiečių vadovybė gerai supranta atsakomybę, kurią pasimė prieš savo tautą. Ji ir ateityje nedelsdama imsis visų priemonių, kurios yra reikalingos baigti pergale šią gyvybinę vokiečių kovą. Praėjusių dviejų metų karo metu vokiečių kariuomenės vadovybė pranešimai, juose minimi veiksmai ir vokiečių karo pajėgos laimėjimai yra geriausias įrodymas, kaip rimtai žiūri vokiečių vadovybė į savo užsibrėžtą tikslą, o kartu rodo taip pat, kad ši vadovybė turi priemonių savo tikslui kiekvienu atveju pasiekti.

BUKAREŠTAS. Vyriausybės žinios praneša, kad iš kariuomenės sąrašo išbraukti visi žydai atsargos karininkai. Išbrauktųjų yra apie 1.000.

Ižūlus Edeno išvedžiojimai

BERLIN. IX. 2. „Tokie buvo paviršutiniški ir menki Edeno išvedžiojimai Coventryje, ir tokie reikšmingi jie yra tikrai Anglijos laikykenai šiame kare nušviesti“, rašo „Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz“ ir toliau tęsia šiais žodžiais: „Edenui britų sovietų broliškumas atrodė jau taip giliai įsišaknijęs, kad jis apeliuoja į Anglijos ir Jungtinių Valstybių darbininkus, ragindamas juos prisidėti prie Sovietų Sąjungos reikalavimų patenkinimo taip, kaip ir prie Didžiosios Britanijos bei Jungtinių Valstybių reikalų“. Irano klausimu „Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz“ pastebi, kad, aišku, ne viskas ryšium su Irano įvykiais Anglijoje laikoma tvarkinga. Tačiau esanti juokinga toji palaikoma versija, kad pora šimtų vokiečių galėję sudaryti Irano pavojų. Dar didesnis Edeno ižūlumas buvęs išdrįsti savo klausytojams, po Irano miestų bombardavimo, dar tvirtinti, kad irančiaiai suprato britų ir jų sąjungininkų sovietų akcijos motyvus ir kad jie abu sąjungininkus džiaugsmingai sveikina. Tą patį, pastebi „Deutsche

Diplomatisch-Politische Korrespondenz“, tvirtino ir sovietai.

Šiandien kalbant apie Londono ir Maskvos „patikinimus“ gerbti Irano nepriklausomybę ir teritorinę neliečiamybę, reikia laikyti tuos patikinimus nepaprastai problema-tiškais, kaip toliau pastebi laikraštis, nurodydamas panašius jau žinomus įvykius. Toliau „Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz“ primena Roosevelto ir Churchillio programą, kuria iš tikrųjų yra aiškiai numatomas „gerųjų“, t.y. Anglijos, šiaurės Amerikos ir Sovietų Sąjungos, apginklavimas ir nuginklavimas „blogųjų“, kurie nenorėjo nusilenkti šių trijų valstybių vadovavimo pasauliui ambicijoms. Prie šios programos Edenas pridėjęs dar vieną pamokantį paaiškinimą, pareiškdamas, kad ūkiniai santykiai turį būti taip sureguliuoti, kad jokia tauta nenustoų dėl autarkinių metodų savo ūkinį pozicijų. Tai reikią ne ką kita, kaip tai, kad, išskyrus anglus sakus, jokia kita valstybė negali ūkinėje srityje turėti „individualaus“ saugumo.

Bolševikai Irane šaudė į maldinikus

NEW YORKAS. IX. 3. „Associated Press“ žinlomis iš Teherano, vienas į Teheraną atvykęs iš šventojo miesto Mešhedo keleivis pranešė, kad jis savo akimis matė, kaip sovietų lėktuvai šventajame mieste kulkosvaizdžiais apšaudė maldinikus, nors jau prieš tai buvo duotas įsakymas nutraukti karo veiksmus.

Vienas prieš keturius

BERLIN. IX. 3. DNB patyrė, kad rugsėjo 2 d. rytinėje Baltijos jūros dalyje vienas vokiečių minogaudis susidūrė su keturiais sovietų greitaisiais laivais. Ties sovietų laivai mėgino pulti, ir juos rėmė bolševikų sunkiosios pajūrio baterijos. Nežiūrint smarkaus apšaudymo, vokiečių minogaudis susikovė su sovietų greitaisiais laivais, nuskandindamas vieną iš jų. Kiti trys greitieji laivai buvo dalinai smarkiai sužaloti ir pasitraukė, vengdami tolimesnių kovų.

Lavalis sveiksta

PARYŽIUS. IX. 3. Vakar vakare paskelbtame biuletenyje nurodoma, kad Lavalio sveikatoje matyti aiškių pasitaisymo žymių.

PARYŽIUS. Paryžiaus specialus teismas, kuriuo siekiama nuslopinti komunistinę veiklą, savo vakar įvykusiame trečiame posėdyje už komunistinę propagandą ir slaptų atsisaukimų dalinimą nubaudė nuo dviejų metų paprasto kalėjimo iki dešimties metų sunkių darbų kalėjimo devynis asmenis, jų tarpe dvi moteris.

ANGLŲ LĒKTUVAI BOMBARDUOJA CIVILINIUS GYVENTOJUS

PARYŽIUS. IX. 3. Laikraščio „Aujourd'hui“ specialus korespondentas praneša, kad sekmadienį du britų lėktuvai puolė Roubaix, kur civilinių gyventojų tarpe 31 žmogus buvo užmuštas ir 56 buvo sužeisti. Iš labai didelės aukštumos, sakoma pranešime, anglų lakūnai savo bombas numetė tiesiai į darbininkų butų koloniją ir sunaikino 21 namą, nors toje srityje nebuvo jokių karinių taikinių.

NEW YORKAS. „Associated Press“ praneša iš San Diego (Ka-

lifornijoje), kad sovietų karinė misija, į kurią įeina du aukštesni karininkai ir trys sovietų pasiuntinybės atašės, lankėsi aviacijos fabrike „Consolidated“ tolimojo skridimo bombonešių pirkimo reikalui.

SMOLENSKO KATEDRA GRĄŽINTA TIKINTIESIEMS

BERLIN. Smolensko katedrą, kuri buvo bolševikų paversta priešreligijiniu muziejumi, dabar vokiečių karinė vadovybė vėl grąžino jos bažnytinęj pasikrūčiai.

ISTANBULAS. IX. 3. Jau kelios savaitės, kai Turkijoje nebeginama iš Irako siunčiamų laišku bei laikraščiu. Iš to daroma išvada, kad britų valdžios organai Aleppo mieste sulaukė per Siriją pervežamą pašto siuntą. Tą patį paliečia be išimties ir valdine, ir komercinę, ir privatinę korespondenciją.

VASHINGTONAS. Užsienių reikalų ministerija išdavė neapribotą licenzijų skaičių prekių tranzitui tarp Vakarų pusrutulio kraštų ir Sovietų Sąjungos, o taip pat tarp britų imperijos uostų ir Sovietų Sąjungos.